

Vaasan ammattikorkeakoulun avajaiset 2.9.2010 klo 15 juhlapuhe
Kansanedustaja Miapetra Kumpula-Natri (muutokset puhuttaessa mahdollisia)

*Arvoisa rehtori, koko henkilökunta, hyvät opiskelijat, hyvät kutsuvieraat
Ärad rektorn, yrkeshögskolans personal och studenter, ärade inbjudna gäster
Rector, teachers, personnel and students, dear invited guests*

Suomi kuului parisataa vuotta sitten maailman köyhimpiin kansakuntiin. Vielä 1800-luvulla jopa kymmenesosa väestöstä kuoli nälkään, ja suuri osa kansasta kärsi aliravitsemuksesta ja siihen liittyvistä taudeista. Reilussa sadassa vuodessa Suomi on kuitenkin noussut maailman kilpailukykyisimpien kansakuntien joukkoon. Hyvinvointimme on tänään sellaisella tasolla, josta useampi sukupolvi sitten ei kukaan osannut edes arvailla.

Mihin Suomen nopea nousu perustuu? Historiamme antaa useita selityksiä: tasa-arvoinen yhteiskunta, sopimiseen perustuva taloutemme, kykymme mukautua muutoksiin, luonnonvarojemme hyödyntäminen, onnistuneet teollisuusvalinnat ja osaaminen. Erityisesti painottaisin osaamisen merkitystä.

Tuskin on liioiteltua sanoa, että Suomen menestys pohjautuu viime kädessä osaamiseen.

Pitkäjänteiset panostukset suomalaiseen koulutusjärjestelmään ovat aikojen saatossa kantaneet hedelmää. Vahva kiri sotien ja viime laman jälkeen on perustunut suurelta osin teknologiavetoisuuteen, mutta Suomi on saanut kiitosta siitä, että olemme pystyneet yhdistämään korkean teknologisen kehitystason, talouskasvun ja hyvinvointivaltion kehittämisen. Ilman näiden yhteispeliä ei Suomen nousu ja kasvu olisivat mahdollisia. Menestykselle luotiin pohjaa jo 1800-luvun loppupuolella käynnistetyllä sivistysprojektilla. Samaan aikaan luotiin yhteiskunnan ja elinkeinoelämän tarvitsemia rakenteita. Luotiin pohjaa koulutusjärjestelmille, joiden varaan hyvinvointia voidaan tänään rakentaa.

Kaikille avoin ja maksuton peruskoulu, yliopistolaitoksen laajeneminen ja ammattikorkeakoulut ovat Suomen kriittisiä menestystekijöitä. On merkillepantavaa, että Suomi lisäsi tutkimus- ja tuotekehityspanostustaan viime laman aikana syvistä taloudellisista ongelmista huolimatta. Tuota tavoitetta osaamiseen panostamisesta on jatkettu, vaikka aivan ei tiede- ja teknologianeuvoston suositustasoon ole viime vuosina ylletty.

Maamme on myös oivaltanut ensimmäisenä kansallisen innovaatiojärjestelmän käsitteen ja onnistui luomaan hyödyllisiä yhteyksiä tiede-, koulutus-, teknologia- ja innovaatiopolitiikan välille. Kaikilla toimilla on ollut laajoja vaikutuksia talouden, tuottavuuden, kilpailukyyn ja hyvinvoinnin kohenemiseen.

Talouslukuja tuijottamalla ei hyvinvointi avaudu kaikille. Newsweekin artikkeli vertaili maita viidellä kriteerillä. Suomi todettiin maailman parhaaksi maaksi elää ja aivan kärkisijan saimme koulutuksessa ja myös sen maksuttomuudessa. Kun kehitämme koulutusta, ei muuteta niitä tekijöitä, joissa olemme saaneet kansainvälistä arvostusta!

Hyvät kuulijat,

Ammattikorkeakoulun merkitys suomalaisessa koulutusjärjestelmässä on suuri, vaikka yliopistot jyräävät näkymisessä. Yliopistoissa aloittaa vuosittain noin 20 000 ja ammattikorkeakouluissa noin 30 000 opiskelijaa. Minullekin oli yllätys, että Suomen tutkimusvolyyministä 70 % tehdään yrityksissä, joiden tätä hoitavasta henkilöstöstä 53 prosenttia on saanut bachelor tai sitä alemman tason koulutuksen. Erityinen rooli t&k- työssä on siis insinööritutkinnon saaneilla.

Nyt toimijoiden suunnitelmia ja intoa hämää hallituksen linjaus ammattikorkeakoulujen määrän karsimiseksi 25:stä 18 ammattikorkeakouluun. Onko varaa niin moneen? –kysytään. Rakenteellista kehittämistä on tehty jo useiden vuosien ajan. Vaasassa olemme alusta asti olleet tiiviisti yhdessä kaupungissa muutaman kilometrin sisällä. Tästä ei ole ollut mahdollista karsia ns. rönsyjä. Nyt Kauhavan yrittäjäopistolla on kiinnostusta hakeutua yhteistyöhön. Tätä aloitetta tullaan talven kuluessa tarkastelemaan. Yhteistyö saman Merikampuksen korkeakoulujen kesken tulee olla parempaa. Rehtorin linjaamat yhteistyöt naapurimaakuntien ammattikorkeakoulujen kanssa ovat järkeviä. Yhtä hallinnollista Vaasan, Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulua ei ole kukaan kolmesta ollut innostunut luomaan.

Kun ammattikorkeakoulujen määrästä puhutaan, täytyy muistaa, että laissa on edelleen alueellinen kehittämisvastuu. Yksi mahdollinen kehityssuunta voisi olla aluekorkeakoulujen muodostaminen, jossa olisi sekä yliopistoyksikkö että ammattikorkeakouluyksikkö. Se mahdollistaisi vahvemman liittouman yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välillä ja tukisi näin yleisesti myös alueellista kehitystä myös täällä Vaasan seudulla. Erilainen tutkintorakenne olisi mahdollista säilyttää, vaikka kokonaisuudessa hallinnollinen ohjaus olisikin yhteinen. Olen ymmärtänyt, että nykyhallitus ei kuitenkaan enää pakkoliitä tai lakkauta ammattikorkeakouluja. Joten mahdollinen rakenteellinen uudistaminen jää seuraavan hallituksen päätettäväksi.

* * *

Vaasan ammattikorkeakoulu tarjoaa laaja-alaisen valikoiman koulutusohjelmia, jotka elävät ajassa ja vastaavat myös tulevaisuuden tarpeita. Suuriksi tulevaisuuden kehitystrendeiksi voimme varmasti jokainen tunnistaa ja tunnustaa muun muassa ilmastonmuutoksen torjunnan, kansainvälistymisen sekä väestön ikääntymisen. Näihin haasteisiin myös Vaasan ammattikorkeakoulu on hakemassa vastauksia.

Energia-ala on nykyisin maailmanlaajuisesti tärkein työkalu ilmastomuutoksen torjunnassa. Samalla sähköstä on tullut ehkä tärkein osa infraa, enemmän yhteiskunta lamaantuu toimimattomasta sähköverkosta kuin tien tai radan poikkimenosta.

Vaasa on energiaosaamisen keskittymä. Toivon jokaisen täällä asuvan ja opiskelevan osallistumaan tämän arvokkaan työpaikka- ja innovaatiokeskittymän markkinointiin. Faktoiksi riittää alkuun vaikka tämä: energiaklusterimme on Pohjoismaiden suurin. Ala työllistää noin 100 yritysessä yli 10000 henkilöä. Liikevaihto on yli 4 miljardia euroa.

Mutta pelkästä energiaosaamisesta ei koko yhteiskunta voi elää. Tarvitsemme muutakin ja ammattikorkeakoulumme tarjoaa muutakin. Liiketaloudellista osaamista tarvitaan mm. insinööriyön ohelle, jotta osaamistamme voidaan viedä. Vaasan seudun teollisuustuotannosta yli 70 % valmistetaan vientiin. Lamasta nousussa Suomi tarvitsee yhä enemmän vientiä, siksi alueeseemme ja alueen koulutukseen kannattaa satsata.

Kansainvälistyminen tulee olla arkea jo opiskeluvaiheessa. Siinä meillä on jo perinteitä useilla koulutusaloilla. Matkailualalla ei pärjää pelkän Pohjanmaan tuntemuksella ja mielenkiintoisia oppeja ovat useat nähneet ulkomaan kokemuksillaan. Valmistuin itse koulumme edeltäjästä Tekusta ensimmäiseltä englanninkieliseltä insinööriinjalta vuonna 95. Vaihtovuoden olin kesätoissa Englannissa ja talven koulussa ja työharjoittelussa Ranskassa. Kielitaito tuli bonuksena tuolta vuodelta.

Väestön ikääntyminen tulee asettamaan suuria haasteita tulevana vuosikymmeninä. Hoivan ja ikääntyneiden palveluiden tarve tulee kasvamaan. Tämä yhdessä julkisen talouden vajeen kanssa ovat aivan lähivuosien suuri haaste.

Ei ole yhdentekevää millaisia palveluita vanhemmillemme ja isovanhemmillemme jatkossa tulemme tarjoamaan. Lasten ja perheiden tukeminen katsotaan monissa hyvinvointivaltiotutkimuksissa kaikkein oleellisimmiksi kohdiksi yhteiskunnan hyvinvoinnin kasvattamisessa. Siksi panostukset sosiaali- ja hoitoaloihin kantavat tulevaisuudessa hedelmää.

Onneksi meillä on Vaasan ammattikorkeakoulussa myös vahvaa sosiaali- ja terveysalan osaamista. Ajan hermolla oleminen on erityisen tärkeää. Löytyykö meiltä sosiaalisen yrittämisen tai yhteiskunnallisten yritysten perustajia? Ammattitaitoisia tekijöitä kolmannelle sektorille ja ennen kaikkea julkisen sektorin palvelukseen niitä, jotka osaavat tehostaa toimintaa ei repimällä selkärangasta vaan tekemällä asioita fiksummin?

Juhlayleisö,

Oppiminen, joka on Suomen tulevaisuuden edellytys, tarvitsee motivoituneen henkilökunnan ja opiskelijat. Te opiskelijat kannatte jatkossa harteillanne tämän maan tulevaisuutta. Teihin kannattaa nyt panostaa.

Oppiminen edellyttää riittävää toimeentuloa sekä toimivia opiskelijoiden tukipalveluita.

Opiskelijoille ensi vuoden valtion budjettiesitys on kannanottojen mukaan pettymys. Opintotuki ollaan ainoana perustoimeentuloa turvaavana etuutena jättämässä indeksisuojan ulkopuolelle. Sosiaaliturvan kokonaisuudistusta pohtineen SATA-komitean esityksen mukaisesti muut sosiaalietuudet sidotaan indeksiin jo ensi vuoden budjetissa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön opintotuen uudistusta valmistellut työryhmä on opintojen nopeuttamiseksi esittänyt lukuisia rakenteellisia ja käytännöllisiä muutoksia opintotukeen. Näihin sisältyi opintotuen sitominen indeksiin. Seuraavan hallituksen on tähän tavoitteeseen syytä palata. Aivan varmasti jo eduskunnassa perehdytään tarkkaan myös esitykseen, jossa asumistukikuukauden syövät opintotukiaikaa. Kesällä ei voi edes opiskella, mutta asuttava on ja vaikea on esimerkiksi työpaikan löytyessä muualta, joka kesän jälkeen hakea uutta asuntoa ja muuttaa edestakaisin.

Oppiminen edellyttää myös hyvää opiskelijaterveyttä. Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmä totesi viime vuoden lopulla, että paras tapa ammattikorkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestämiseksi tulevaisuudessa olisi Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö YTHS:n laajentaminen. Nykyisellään YTHS järjestää jo yliopisto-opiskelijoille toimivat palvelut. Suomen ammattikorkeakouluopiskelijakuntien liitto on toivonut, että uudistus toteutettaisiin niin pian kuin mahdollista. YTHS on ilmoittanut, että avaaminen kaikille ammattikorkeakouluopiskelijoille vaatisi siltä kaksi vuotta. Päätöksiä opiskelijoiden terveydenhuollon parantamiseksi tarvitaan.

Tukijärjestelmä edellyttää kokonaisvaltaista näkemystä siitä, miten oppimiselle luodaan parhaat mahdolliset edellytykset.

VAMK Oy:n hallituksen tavoitteena on tukea johtoa ja jokaista toimijaa yltämään suoritukseen, joka tekee opiskeluajasta kampuksellamme innostavan ja mieleenpainuvan kokemuksen. Tavoite voisi olla, että tänne ehkä vasta toisisijaisesti halunnut tai vähän alaa kokeilemaan lähtenyt innostuu niin tosissaan alastaan, että valmistuu, työllistyy ja kehittää alaansa opiskelu- ja työaikanaan. Sillä – nuoret ja opettajat – ei maailma ole valmis, jonne valmistutaan vaan meistä jokainen rakentaa ja muokkaa Suomea ja yhä enemmän maailmaa.

Kuulijat,

Näillä sanoilla haluan toivottaa kaikille erittäin antoisaa ja ahkeraa lukuvuotta 2010.